

KLAGANDE

[REDACTED]

Ombud: Wissam Rostom
Telge Vård AB
Box 409
129 04 Hägersten

MOTPART

Sociala områdesnämnden öster i Jönköpings kommun,
551 89 Jönköping

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Jönköpings dom den 25 november 2015
i mål nr 5670-14, se bilaga A

SAKEN

Personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

██████████ fullföljer sin talan och vidhåller vad hon anfört i förvaltningsrätten.

Sociala områdesnämnden motsätter sig ändring av förvaltningsrättens dom.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten gör samma bedömning som förvaltningsrätten. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Kammarrättsråden Bodil Stelzer (ordförande), Göran Mattsson (referent) och Evalotta Grip har deltagit i avgörandet.

Föredragande: Johan Åkerhed

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I JÖNKÖPING****DOM**
2015-11-25
Meddelad i
JönköpingMål nr
5670-14**KLAGANDE**

[REDACTED]

Ombud: Wissam Rostom
Telge Vård AB
Box 409
129 04 Hägersten**MOTPART**Sociala områdesnämnden öster i Jönköpings kommun
Nämndkansliet
551 89 Jönköping**ÖVERKLAGAT BESLUT**

Sociala områdesnämnden östers beslut 2014-10-09

SAKEN

Personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

BAKGRUND OCH YRKANDEN M.M.

Genom det överklagade beslutet avskog sociala områdesnämnden (nämnden) [REDACTED] ansökan om insats i form av personlig assistent då hon inte bedömdes ha rätt till sådan insats.

Dok.Id 166974

Postadress
Box 2201
550 02 Jönköping**Besöksadress**
Hamngatan 15**Telefon**
036-15 66 00**E-post:**
forvaltningsrattenijonkoping@dom.se
www.forvaltningsrattenijonkoping.domstol.se**Telefax**
036-15 66 55**Expeditionstid**
måndag – fredag
08:00-16:00

■■■■ Ahmidi yrkar att hon beviljas personlig assistans med ca 74 timmar per vecka samt att förvaltningsrätten återförvisar målet till nämnden för vidare utredning och beräkning av tid för varje grundläggande behov. Vidare yrkar hon att en ny ADL-bedömning behövs.

Nämnden vidhåller sitt beslut och anser att överklagandet ska avslås.

VAD PARTERNA ANFÖR

■■■■ *Ahmidi*

Försäkringskassan har bedömt hennes hjälpbehov till sammanlagd tidsåtgång för grundläggande behov med 12,84 timmar, 14,29 timmar och 18,84 timmar per vecka beroende på om hon är på daglig verksamhet, hemma, lov eller under menstruationstid. Då har inte försäkringskassan tagit hänsyn till hennes övriga behov utan endast de grundläggande behoven. För att ha rätt till personlig assistent finns inte ett lägsta timtal för att kommunen ska gå in och bevilja personlig assistans. Den person som ska ta hand om henne behöver ingående kunskaper om henne då hon inte kan kommunicera sina behov. Hon kan kommunicera med enstaka ord och med för henne kända personer. Enligt LSS finns ingen skyldighet för hennes föräldrar att avstå från eget arbete/studier för att ta hand om henne. Kommunens bedömning grundar sig inte på de faktiska behov som hon har utan är antaganden som grundar sig på en ADL-rapport som är två år gammal. Kommunen måste göra en ny ADL-bedömning genom observation av hennes förmåga att klara sina grundläggande behov. Hennes behov av hjälp ser ut på följande sätt:

Kommunikation: Hon har inget språk och ingen förstår vad hon säger. Hon svarar ja och nej på frågor. Hon behöver hjälp med all kommunikation med omgivningen. Hon kan inte uttrycka känslor verbalt. Hon blir arg på folk som inte förstår henne. Hon är i stort behov av att få sin miljö förklarad för

sig och att någon kan förklara för andra personer vad hon menar och vill säga. Hon behöver omfattande hjälp för att kommunikering överhuvudtaget ska vara möjligt. Enligt ADL från april 2012 är hon i fullständigt behov av assistans för sin kommunikation. Sömn: Hon sover oroligt nattetid och väcker modern då hon ska besöka toaletten. Tillsyn: Hon kan inte lämnas ensam en liten stund. Hon blir aggressiv och arg och kan förstöra saker eller skada sig själv. Personlig hygien m.m.: Hon duschar varje morgon med hjälp av levande stöd. Hon får hjälp att tvätta sig vilket innebär allt från att öppna vattenkranen till att schamponera håret, tvätta kroppen, torka sig och klä av sig och klä på sig. Hon behöver hjälp under hela tandborstningsmomentet. Hon får hjälp att sminka sig. Det behövs mycket förebere- delser innan dusch eftersom hon inte tycker om att duscha. Hon behöver hjälp med att byta hygienskydd. Hon har ett stort hjälpbehov vad gäller alla toalettbestyr. Hon får hjälp med att torka sig, dra upp byxor och stänga gylf och knappar när hon är klar. Matsituation: Hon kan inte äta själv. Hon äter stressigt och behöver hjälp med att skära upp all mat som inte är finförde- lat.

Hon har haft ett beslut från Försäkringskassan där grundläggande behov översteg 20 timmar per vecka. Efter två års omprövning av assistansen har vissa grundläggande behov ändrats till övriga behov och då blev hennes grundläggande behov mindre än 20 timmar per vecka. Detta gjorde att hon sökte hjälp från kommunen.

Nämnden

I fråga om Försäkringskassans bedömning förhåller det sig på så sätt att denna myndighet endast har att bedöma om det finns grundläggande behov som överstiger 20 timmar. [REDACTED] har Downs syndrom. Rent gene- rellet kan det sägas att personer med denna diagnos sällan eller aldrig är personer som inryms bland den som kan anses ha de allra mest omfattande funktionshindren om det inte finns speciella omständigheter eller om

funktionshindret till följd av diagnosen är gravt. I nu aktuellt ärende framkommer inget som ger stöd för att [REDACTED] har den omfattningen på sin problematik. Hon kan kommunicera som de flesta andra med hennes problematik. Hon använder ord på både persiska och svenska vilket gör det svårare för henne att kommunicera. I utredningen framgår att hon har få tillfällen då kommunikation faktiskt sker och förutom att hennes kommunikation sker och förutom att hennes kommunikation inte är av sådan art att den inryms i de grundläggande behoven anses även omfattningen i tid alltför högt beräknat. Ifråga om att bedömningen gjorts på närapå två år gammalt ADL-intyg, anser kommunen att intyg och andra bedömningar som är som mest två år gamla kan användas. Om det inte framstår som tydligt att det skett sådana förändringar i hälsotillstånd eller t.ex. rörelseförmåga att det kan anses motiverat att infordra nytt. Om den enskilde i en domstolsprocess vill påvisa något annat står det honom eller henne fritt att själv inkomma med intyg. På den dagliga verksamheten tvättar [REDACTED] händerna själv, går på toaletten själv utan uppmaning och klär på sig ytterkläder själv utan uppmaning. Nämnden anser att [REDACTED] behov inom området kommunikation inte ska inrymmas i det grundläggande behovet. Följaktligen innebär den sammantagna bedömningen att omfattningen, arten och karaktären på hennes behov av stöd inte grundar rätt till personlig assistans. Familjen är informerad om vilka alternativa insatser som finns, såsom gruppbostad.

SKÅLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Gällande regler

Av 7 § första stycket LSS följer att personer som tillhör lagens personkrets har rätt till insatser i form av särskilt stöd och service enligt 9 § 1-9 om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. En sådan insats är biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligena kostnader för sådan assistans enligt 9 § 2.

I 9 a § LSS anges att med personlig assistans enligt 9 § 2 avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov). Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till insats enligt 9 § 2 för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt.

Av förarbeten till reglerna om personlig assistans framgår att den funktionshindrade ska ha behov av assistans för att kunna klara sådana mycket personliga angelägenheter som den personliga hygien, att inta måltider, att kommunicera med andra. Insatsen personlig assistans ska vara förbehållen krävande eller i olika avseenden komplicerade situationer, i regel av mycket personlig karaktär. Något krav på att stödbehovet ska ha en viss tidsmässig omfattning föreligger inte. Dock har tidsfaktorn självfallet betydelse. Ju större stödbehov i tid som föreligger desto mer talar omständigheterna för att rätt till biträde av assistent föreligger (se prop. 1992/93:159 s. 61 ff, 174-175 och prop. 1995/96:146 s. 12).

I rättspraxis har behov av hjälp med motivations- och aktiveringsinsatser t.ex. för att äta, klä sig och sköta sin hygien, inte bedömts ge rätt till personlig assistans (se RÅ 1997 ref. 28). Inte heller har behov av tillsyn bedömts grunda rätt till personlig assistans, såvida det inte är fråga om sådan aktiv tillsyn som närmast har karaktär av övervakning. Påminnelser, praktiska instruktioner och liknande kan inte anses som sådan kvalificerad tillsyn (se RÅ 2009 ref. 57).

Förvaltningsrättens bedömning

Det är ostridigt är att [REDACTED] tillhör personkretsen i 1 § LSS. Frågan i målet är om hon har rätt till insatsen personlig assistans enligt 9 a § LSS.

Förvaltningsrätten anser att befintligt underlag kan läggas till grund för bedömningen om rätten till insatsen personlig assistans. [REDACTED] yrkande om ny ADL-bedömning avslås.

För att kunna få rätt till personlig assistans krävs att den enskilde har särskilt personliga hjälpbehov som kan bedömas som grundläggande samt att dessa ska uppnå en viss omfattning.

[REDACTED] har uppgett att de grundläggande behov hon har består av personlig hygien, klädombyte, kommunikation samt aktivt tillsyn. Det är därför dessa behov som förvaltningsrätten kommer att pröva.

Personlig hygien

Av handlingarna i målet framgår att mycket av momenten kring [REDACTED] [REDACTED] personliga hygien handlar om att motivera henne till de olika momenten. Även om [REDACTED] hjälpbehov med den personliga hygien innehåller moment av integritetskänsligt slag är behoven av mindre omfattning.

Klädombyte

[REDACTED] kan i allt väsentligt sköta av- och påklädning. Hon behöver stöttning i att välja rätt sorts kläder till olika sammanhang. I de mycket begränsade delar hon behöver hjälp är inte av den art eller omfattning att det är fråga om särskilt personliga behov.

Kommunikation

■■■■ Ahamdi svarar ja och nej på frågor. Familjen förstår henne till viss del. Hon har svårt att kommunicera med andra. Enligt personalen på daglig verksamhet kommunicerar hon genom pictogrambilder, tecken.

Behov av hjälp med att kommunicera ska bedömas som ett grundläggande behov om det krävs att en personlig assistent är närvarande för att en kommunikation överhuvudtaget ska vara möjlig. Personen i fråga ska ha sådana svårigheter att förmedla och ta emot budskap att den som ger assistans behöver ingående kunskap om henne. Förvaltningsrätten finner att utredningen inte visar att ■■■■ behov med kommunikation inte är av sådan art att den medför ett grundläggande hjälpbehov som berättigar till personlig assistans.

Aktiv tillsyn

■■■■ lämnas inte ensam. Den personliga assistenten har uppgett att hon är mycket envis. Personalen på daglig verksamhet har uppgett att hon inte kan påkalla hjälp om något händer. ■■■■ kan bli fysisk och arg hemma, men mest på familjemedlemmar och inte utomstående. Förvaltningsrätten bedömer att ■■■■ behov inte till övervägande del är sådan aktiv tillsyn av övervakande karaktär som behöver utföras av personer som har ingående kunskaper om henne. Någon tid för hjälp avseende tillsyn kan därför inte beaktas vid bedömningen av hennes rätt till personlig assistans.

Vid en sammantagen bedömning finner förvaltningsrätten att ■■■■ har ett visst hjälpbehov som bl.a. innefattar att hon behöver ha andra personer omkring sig och nära till hands för att kunna fungera och få sina dagliga behov tillgodosedda. Förvaltningsrätten instämmer dock i nämndens bedömning att hennes hjälpbehov avseende grundläggande behov är

begränsat till hjälp med personlig hygien och att detta hjälpbehov, även om det är mycket integritetskänsligt, inte är av den omfattningen att rätt till personlig assistans enligt LSS föreligger. Den största delen av hennes hjälpbehov består i motivations- och aktiveringsinsatser. Hennes hjälpbehov är inte av den art och omfattning som krävs för att hon ska vara berättigad till insatsen personlig assistans enligt LSS. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1D)

Veronica Lindström

I avgörandet har även deltagit nämndemännen Mats Trädgårdh, Eva Lundemo och Manige Ahl. Föredragande har varit Eva Johnsén.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nå för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.